

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

[...] τῷ δὲ, ε΄. χρόνῳ τῆς αὐτοῦ βασιλείας, ἀφ' οὗ ἔγινεν ἡ σφαγὴ τοῦ Λαοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπου ἐπολέμησαν ἀνάμεσάν τους εἰς τὸ Ἴπποδρόμιον, ἐκεῖ ὅπου ἔκαμναν ταῖς χαραῖς, καὶ ἔτρεχαν τὰ ἄλογα, ἐσφάγησαν, λε΄. χιλιάδες ἄνθρωποι. καὶ ὁ βασιλεὺς ἰδὼν τὸν φόνον. τοῦ τοσοῦτου Λαοῦ, ἔλαβε λύπην μεγάλην, καὶ εἶχεν ἀδημονίαν ἡμέραν καὶ νύκτα. ὅμως ὁ Θεὸς ἔβαλεν εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ λογισμὸν ἀγαθὸν νὰ κτίσῃ Ἐκκλησίαν μεγάλην καὶ θαυμαστὴν καὶ ὠραιότατην, καὶ νὰ εἶναι ἐξάκουστη. καὶ ὡσὰν ἠβουλήθη νὰ κάμῃ αὐτὸν τὸν περικαλῆ Ναὸν, ἔγραψεν εἰς ὅλον τὸν Κόσμον εἰς τοὺς Ἀφέντας καὶ εἰς τοὺς Ἄρχοντας νὰ τοῦ συνάξουν κολώναις, μάρμαρα πορφυρὰ, καὶ ἄλλα διάφορα πολύτιμα διὰ τὴν κτίσιν τοῦ Ναοῦ. καὶ οὕτως ἐσύναζαν ταῦτα πάντα, καὶ τὰ ἔπεμπαν τοῦ βασιλέως. ἐσυνάχθη δὲ ὅλη ἡ ἐτοιμασία τῆς κτίσεως διὰ χρόνους, ζ΄. ἡμισυ. καὶ τῷ ια΄. τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἔγιναν τὰ Ἐγκαίνια τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, δηλονότι τοῦ αὐτοῦ Ναοῦ, καὶ ἐξῆλθεν ἡ λιτὴ ἀπὸ τῆς Ἁγίας Ἀναστάσεως μετὰ τοῦ Πατριάρχου καὶ τοῦ βασιλέως καὶ παντὸς τοῦ Λαοῦ. ἐν μὲν τῷ, ζη΄. χρόνῳ ἀπὸ κτίσεως Κόσμου, Ἰνδικτιῶνος, ιε΄. τῆ, κγ΄. τοῦ Φεβρουαρίου μηνὸς, ὥρα πρώτη τῆς ἡμέρας, τὴν τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας ἀνοικοδομὴν ἄρχησε νὰ κάμῃ ὁ Βασιλεὺς, ὁ ὁποῖος ἔλαβε μὲ τὰ χεῖρά του ἀσβέστην καὶ ὄστρακον, καὶ ἠὺχαρίστησε τῷ Θεῷ. καὶ πρῶτος ἀπὸ τοὺς κτίστας ἦτον αὐτὸς ὅπου ἔβαλεν ἀρχὴν εἰς τὸ θεμέλιον. τότε ἄρχησαν καὶ οἱ κτίσται νὰ κτίζουν. καὶ ὁ βασιλεὺς εἶδεν ἐν ὁράματι θεῖον Ἄγγελον, καὶ ἔδειξέ του τὸ μέτρον τοῦ Ναοῦ, πόσον νὰ γένη καὶ πῶς. καὶ ἦσαν οἰκοδόμοι, ρ΄. καὶ εἶχε καθ' ἓνας Μάστορος μαθητὰς, καὶ ἐργάτας, ρ΄. ὁμοῦ ὅλοι ἦτον χιλιάδες δέκα. καὶ ἦσαν εἰς τὸ δεξιὸν μέρος ὅπου ἐδούλευαν αἱ πέντε χιλιάδες, καὶ αἱ ἄλλαι πέντε εἰς τὸ ἀριστερόν. ἦτον δὲ ὁ πρῶτος τῶν δημιουργῶν μέγας τεχνίτης, καὶ σοφώτατος εἰς τὸ κτίζειν Ναοὺς θαυμασίους. ἔκτισαν δὲ αὐτὸν τὸν ἀξιοθαύμαστον μέγαν καὶ περιβόητον Ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας, τὸν ἐπίγειον Οὐρανὸν, τὴν νέαν Σιών, τὸ καύχημα τῆς Οἰκουμένης, τὴν δόξαν τῶν Ἐκκλησιῶν. ἡ ὁποία ὑπερβαίνει ὅλα τὰ κτίσματα τῶν Ἐκκλησιῶν. διότι ἀφ' οὗ ἔκτισεν ὁ Θεὸς τὸν Κόσμον, καὶ ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον, τοιοῦτος Ναὸς δὲν ἔγινεν οὐδὲ θέλει γένη. ὁ ὁποῖος φαίνεται ἕως τοῦ νῦν μέγας καὶ θαυμαστός. κτίζοντας δὲ αὐτὸν ὁ βασιλεὺς, ἐξωδίασεν ὅλον τὸν βίον τῆς βασιλείας, καὶ πλέον δὲν εἶχε, καὶ ἦτον εἰς μεγάλην λύπην καὶ ἀδημονίαν τί νὰ γένη διὰ χρυσάφι, νὰ τελειώσῃ τὸ θεῖον ἔργον ἐκεῖνο ὅπου ἄρχησε, καὶ οὕτως ἐφάνη αὐτῷ ἐκεῖ εἰς τὸν Ναὸν, ὅπου ἔστεκε καὶ ἔβλεπε τοὺς τεχνίτας πῶς κτίζουν, ἓνας Εὐνοῦχος νέος ἀσπροφόρος φοβερὸς καὶ λαμπρότατος καὶ λέγει του. Δέσποτα βασιλεῦ, τί ἔχεις καὶ στέκεις σκυθρωπὸς καὶ λυπη-

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

μένος; ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπεκρίθη, ὅτι τὸ χρυσάφι τῆς βασιλείας μου ὄλον τὸ ἐξωδίασα, καὶ πλέον δὲν ἔχω, καὶ τώρα ἀδημονῶ τί νὰ κάμω, διότι δὲν ἔχω νὰ δώσω τῶν κτιστῶν καὶ τῶν ὑπηρετῶν τὴν δούλευσιν, ὅπου ἐδούλευσαν. ὁ δὲ λαμπροφόρος ἐκεῖνος Εὐνούχος, μὲ πολλὴν χαρὰν εἶπε τοῦ βασιλέως. μὴ μὴ λυπεῖσαι περὶ τούτου, ἀμὴ αὐριον τὸ πρωὶ ἀπόστειλέ με ἀπὸ τοὺς Ἄρχοντάς σου ὅσους ὀρίζεις καὶ μουλάρια, καὶ ἐγὼ μένω εἰς τὴν πόρταν τῆς χρυσέας, καὶ νὰ σοῦ δανείσω χρυσάφι ὅσον θέλεις. ὁ δὲ Βασιλεὺς ὡς ἤκουσεν ἀπὸ τὴν πολλὴν χαρὰν ὅπου ἔλαβεν, ἐφάνη του ὅτι ἦλθεν ἔκστασις καὶ δὲν ἠμπόρειε νὰ ὁμιλήσῃ, καὶ ἀλησμόνησε νὰ ἐρωτήσῃ ποῖος εἶναι ἐκεῖνος ὅπου τοῦ λαλεῖ, καὶ πῶς λέγουν τὸ ὄνομά του, καὶ ἀπὸ ποῦ ἦλθε, καὶ ἀπὸ ποῖον τόπον εἶναι. ὁμως τῆ ἐπαύριον, κατὰ τὸν λόγον αὐτοῦ τοῦ Εὐνούχου, ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς τὸν Κοιαῖστορα Βασιλίδην, καὶ τὸν Ἐπαρχον Θεόδωρον, καὶ τὸν Πατρίκιον, καὶ τὸν Στρατηγὸν αὐτοῦ, ὑπηρέτας πενήντα, καὶ μουλάρια εἴκοσι μετὰ βουλγιδίων, μ'. εἰς καθ' ἓν μουλάριον δύο βουλγίδας, καὶ ὑπῆγαν εἰς τὴν χρυσέαν πόρταν. καὶ ἐκεῖ ἤϊραν τὸν Εὐνούχον καβαλάρην εἰς ἄλογον λαμπρὸν καθήμενον, καὶ ἐπῆρέ τους καὶ ὑπῆγαν εἰς τὸ Τριβουνάλιον, καὶ ἐκεῖ τοὺς ἐφάνησαν Παλάτια χρυσόρροφα καὶ κραββάτια ὀλόχρυσα. καὶ ἐπέζευσαν ἀπὸ τὰ ἄλογα, καὶ τοὺς ἀνέβασεν ἀπὸ σκάλαν χρυσόρροφον πολλὰ θαυμαστήν, καὶ εὐγάλε κλειδὴ χρυσὸν, καὶ ἀνοιξε κουβούκλιον χρυσὸν, τὸ ὁποῖον ἦτον ἀπάνω εἰς τὸ πάτωμα χρυσάφι γεμάτων καθαρὸν. καὶ ἐπῆρεν ὁ Εὐνούχος φτιάρι καὶ ἔβαλεν εἰς κάθε μίαν βουλγίδα χρυσάφι κεντηνάρια δύο, ὅπου ἔγιναν ὅλα κεντηνάρια ὀγδοήκοντα. καὶ οὕτως τὰ ἔλαβαν οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ βασιλέως, καὶ τὰ ἐφόρτωσαν εἰς τὰ μουλάρια καὶ εἶπε τους· ὑπάγετε, δότε αὐτὰ τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ. καὶ οὕτως ἐσφάλισε τὸ κουβούκλιον, οἱ δὲ Ἄρχοντες ὑπῆγαν τοῦ βασιλέως τὸ χρυσάφι. καὶ ὡσάν τοὺς εἶδεν ἐξεπλάγη, καὶ ἐρώτησέ τους εἰς ποῖον τόπον ὑπήγετε; καὶ ποῖος εἶναι ὁ Εὐνούχος ὅπου ἔκαμε τόσῃν καλοσύνην εἰς ἡμᾶς, καὶ ἔδωκέ μας ταύτην τὴν δωρεάν τοῦ χρυσαφίου; οἱ δὲ Ἄρχοντες εἶπαν τοῦ βασιλέως τὸν τόπον τῶν Παλατίων ὅπου ὑπῆγαν. ὁμως ὁ βασιλεὺς ἔβαλε κατὰ νοῦν ὅτι θέλει ἔλθῃ πάλιν ὁ Εὐνούχος ἐκεῖνος εἰς αὐτὸν νὰ τοῦ ἀποδώσῃ τὰς ἀμοιβὰς, καὶ αὐτὸς πλέον δὲν ἐφάνη. ὡς δὲ εἶδεν ὁ βασιλεὺς, ὅτι ἄργησε καὶ δὲν ἦλθεν, ἀπέστειλεν ἐκεῖνον ὅπου ἠκολούθει αὐτοῦ πάντοτε, καὶ ἄλλον ἓνα, νὰ παγένουν εἰς τὰ Παλάτια τοῦ Εὐνούχου ἐκείνου νὰ τὸν εὔρουν. καὶ ὡς ὑπῆγαν εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον, οὐδὲ Εὐνούχον ἤϊραν, οὐδὲ Παλάτια, οὐδὲ κτίσματα τελείως, μόνον ἦτον ὁ τόπος ὅλος γῆ χωρὶς κτίσματα. καὶ στραφέντες εἶπαν τοῦ Βασιλέως τὰ γινόμενα. ὁ δὲ βασιλεὺς, ὡς ἤκουσεν, ἐθαύμασε μεγάλως, καὶ ἐγνώρισεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ Εὐνούχος ἦτον Ἄγγελος, καὶ ἀπεστάλη παρὰ Θεοῦ. καὶ οὕτως ἔδωκεν εὐχαριστίαν τῷ Θεῷ, καὶ εἶπε. τώρα ἐγνώρισα ὅτι ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν Ἄγγε-

λον αὐτοῦ καὶ ἐχάρισέ μου τὴν τοσαύτην Θεοχάρακτον δωρεὰν τοῦ χρυσίου. ὄντως θαυμαστὸς ὁ Θεὸς ἐν τοῖς Ἁγίοις αὐτοῦ. ἔξωθεν δὲ τοῦ Ναοῦ καὶ ἔσωθεν ἦσαν κολώναις χίλιας. καὶ πᾶσα μιᾶς κολώνας ἦτον τὸ κεφαλοκόλωνον καὶ τὸ ὑποπόδιον χρυσὸν ἐνθροισμένον μετὰ λειψάνων. ὅμως ὡσὰν ἔκτισε καὶ ἐτελείωσεν ὁ βασιλεὺς τὸν θαυμαστὸν τοῦτον Ναὸν, ἐχάρη χαρὰν μεγάλην, πλὴν ἦτον εἰς ἀδημονίαν μεγάλην πῶς νὰ τὸν ὀνομάσῃ. καὶ οὕτως ἀπεκαλύφθη ὑπὸ θεοῦ Ἀγγέλου ἐνὸς παιδίου τῶν Μαστόρων, ὅτι νὰ ὀνομάσουν αὐτὸν Ἁγίαν Σοφίαν. καὶ μαθὼν τοῦτο ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ παιδὸς, ἐχάρη πολλὰ. λοιπὸν ἠβουλήθη νὰ κατασκευάσῃ καὶ μεγάλην Ἁγίαν Τράπεζαν θαυμαστὴν καὶ πολυτίμητον, ὅπως διὰ τεχνικῆς πολλῆς μεθόδου ὅπου θέλει τὴν κάμνει νὰ μὴ δύναται ἀνθρώπινος νοῦς νὰ τὴν κατανοήσῃ. καὶ ἐκάλεσε σοφοὺς ἄνδρας, δοκίμους τεχνίτας πολυμαθεῖς, καὶ συνεβουλεύθη αὐτοῖς, πῶς νὰ τὴν κάμῃ. καὶ εἶπαν τοῦ βασιλέως, ὅτι νὰ βάλῃ εἰς τὸ χωνευτήριον χρυσάφι, ἀσήμι, χάλκωμα, ἤλεκτρον, σίδηρον, ὑάλι, λίθους τιμίους πολλοὺς, ὑάκινθον, σμάραγδον, μαργαριτάρι, κασίτερον, μαγνίτην, οὐύχιον, μολύβι, κρύσταλλον, ἀδάμαντα, καὶ ἄλλα ἕως, οὐβ'. καὶ ἔτριψαν αὐτὰ ὅλα ὁμοῦ, καὶ τὰ ἔβαλαν εἰς τὸ χωνευτήριον, καὶ ἡ φωτιά τὰ ἐχώνευσε, καὶ τὰ ἔκαμεν ἓνα μίγμα. ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ ὁ Ἀρχιτέκτων ἔβλεπαν τὸν Ἄγγελον ὅπου τὰ ἐπαράστεκε, καὶ ἔκαμεν τὴν ὑπηρεσίαν εἰς αὐτὰ, ἤγουν τὰ ἀνάδευε μέσα εἰς τὸ χωνευτήριον. ἔλαβαν δὲ οἱ τεχνίται τὸ χωνευτήριον, καθὼς ἦτον μετ' ἐκεῖνα τὰ χρώματα, καὶ ἔχυσαν αὐτὰ καὶ ἔκαμαν τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν χυτὴν πολυποίκιλον καὶ πανθαύμαστον. κατεκόσμησε δὲ αὐτὴν γύροθεν μετὰ χρυσάφι καὶ μαργαριτάρι καὶ μετὰ λίθους πολυτελεῖς, καὶ ἔβαλεν αὐτὴν ἀπάνω εἰς δώδεκα κίονια ἀργυρᾶ, καὶ τὴν ἐνθρόνιασε, καὶ τὴν ἐστερέωσε δυνατὰ μετὰ λειψάνων Μαρτύρων. τὸ δὲ θαλασσίδιον, τὸ ὑπὸ κάτω τῆς Ἁγίας Τραπεζῆς, καὶ ὅλα τὰ γύροθεν, καὶ τὰ σκαλοῦνια ὅπου ἀνέβαιναν ὁ Πατριάρχης, καὶ οἱ Κληρικοὶ ἀπάνω εἰς τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν καὶ ἠσπάζοντο, καὶ τὸ ἔδαφος ὅλον τὸ ἔκαμεν ἀργυρόν. καὶ ποῖος νοῦς ἀνθρώπου νὰ δυνηθῇ καὶ νὰ κατανοήσῃ τὴν θεωρίαν ἐκείνης τῆς Ἁγίας Τραπεζῆς; ὅταν δὲ ἔβλεπες αὐτὴν, ἐφαίνετό σου ἀπὸ τὰ πολλὰ χρώματα καὶ τὴν λαμπρότητα ὅπου εἶχον, ὅτι ἦτον ὡσὰν στυλβωμένη. καὶ ὅταν ἠθελες νὰ τὴν ἰδῆς, σοῦ ἐφαίνετο χρυσεῖ, ἄλλοτε ἀργυρεῖ, ἄλλοτε ὡσὰν ζαφύρι, ἄλλοτε ὡσὰν φῶς ὅπου ἀστράπτει, καὶ ἄλλοτε εἰς διάφορα χρώματα, ἀπὸ τὰ πολυποίκιλα πράγματα ὅπου εἶχεν.

Δωρόθεος Μονεμβασίας, *Βιβλίον ἱστορικὸν περιέχον ἐν συνόψει διαφόρους καὶ ἐξόχους ἱστορίας: ἀρχόμενον ἀπὸ κτίσεως κόσμου, μέχρι τῆς αλώσεως Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τῶν ἀκολουθῶν Σουλτάνων*, Τυπογραφεῖο Νικολάου Γλυκύ, Βενετία 1798.